

Una continuïtat excepcional

Text > JOSEP PASTELLS

«Jaume Subirós és la versió evolucionada de Josep Mercader [...], el rebrot de la segona etapa d'una mateixa exploració [...]. Ha fet esforços titànics per no eclipsar el llegat de Mercader, amb una lleialtat indiscutible, però les matemàtiques són irrefutables: el fundador va governar el timó durant 19 anys i ell n'hi porta 45.» Aquestes paraules de Xavier Febrés (Barcelona, 1949) a *Motel Empordà, elogi de l'amor estable* ja deixen clara una voluntat notarial que, afegida al rigor periodístic i a l'exactitud de la prosa, ofereix una visió panoràmica i alhora calidoscòpica de la història d'un establiment singular. Inaugurat per Josep Mercader a Figueres, al peu de l'N-II, el 1961, el Motel no va trigar a absorbir l'essència de la *nouvelle cuisine* francesa per convertir-se en una icona de la cuina catalana moderna.

La mort prematura de Mercader, el 1979, va provocar que Subirós, que havia començat com a grum quan tenia onze anys, n'agafés el relleu i assegurés la continuïtat d'un estil basat en la cuina de temporada i en una innovació permanent que ha permès crear plats nous a partir de receptes tradicionals. És el cas de la sopa de farigola —lloada, entre altres, per Josep Pla, Joan-Pere Vi-

ladecans i Margaret Thatcher—, l'amandada de favetes amb menta, les carxofes Carles-Jordi Guardiola o els naps de Capmany. «La continuïtat és la gran aventura, el gran viatge. Mantenir un estil no és cap màgia ni cap moda [...]. L'elegància és una qualitat de l'ànima, un equilibri de les formes, una distinció natural, la simplicitat laboriosa i instruïda de l'harmonia», afirma Febrés. A més de la qualitat gastronòmica del Motel, l'autor del llibre en destaca el bon tracte als clients: «Subirós és una persona discreta d'ofici. Rep cordialment a l'entrada del menjador i cal estar atent a les frases que pronuncia durant els instants de l'arribada [...]. De vegades se li caça al vol una idea, fulgurant com una fletxa, que comença a donar sentit i personalitat a l'àpat que oferirà aquell dia».

L'obra, prologada pel mateix Jaume Subirós i epilogada pels germans Joan i Josep Roca, es divideix en nou capítols, dos dels quals se centren en el ja esmentat Josep Pla, que s'asseia sempre a la taula 26, i en Eduard Puig Vayreda. Com és habitual en Febrés, el text és farcit d'idees lúcides i estimulants que arrodoneixen el propòsit del llibre. Vegem-ne alguns exemples: «El Motel no hauria nascut sense el veïnatge de la frontera amb França»;

la història del periodisme en l'àmbit català—, contrasten les opinions d'artistes, intel·lectuals i viatgers d'aquells anys a Eivissa, i, amb tot aquest material, ens expliquen què va representar el turisme per als que hi van veure oportunitats, però alhora problemes i necessitats estructurals. I no solament això: també hi recullen les alertes davant d'una previsible recessió de les tradicions locals, enfrontades a un nou món que se'ls tirava al damunt. Dit d'una altra manera: Benjamin ja va intuir en tot plegat allò que avui anomenem *globalització*, i els riscos que ell veia que haurien d'afrontar el patrimoni lingüístic i arquitectònic, els costums, la moral i fins i tot les vestimentes dels illencs.

Al final del llibre, els autors fan un repàs als textos breus —contes, sobretot— que Benjamin va escriure, inspirat en els paisatges, la gent i la manera de fer de l'illa. De tot plegat, el lector que s'endinsa en aquesta obra —ja advertim que és densa en referències i citacions— en traurà una curiosa sensació de *déjà-vu*, perquè la dialèctica generada pel turisme de masses ja treia el nas en aquells anys, encara que fos a una escala molt minsa. Alhora, el lector traurà profit d'una lectura enriquidora en la qual molts pensadors, escriptors i artistes del segle passat tenen veu: des del mateix Benjamin fins a Pla, Sentís, Rusiñol, Zygmunt Bauman, Margalida Comas, Percy Waxman, etc.

FEBRÉS, Xavier. *Motel Empordà, elogi de l'amor estable*. Cassà de la Selva: Gavarres, 2024. 135 p.

«Les passions sense estabilitat són la cosa menys apassionada, com un petard barat de revetlla infantil»; «També hi ha una *cuina* de la conversa de sobretaula, integrada per la combinatòria de matèries primeres de qualitat, preparació imaginativa, punt de cocció just i comprensiu, sabors de temporada i presentació atractiva»; «De vegades val més quedar-se mirant el sostre a l'habitació del Motel i esperar que arribi Godot o el son dels justos, lliurar-se a l'oci nobilíssim de les plusvàlues i minusvàlues dels dies, repetir-se que som persones perquè recordem però no podríem viure sense oblidar».

COSTA, Lluís; FERRER, Bruno. *La destrucció del paradís?* Girona: Papers amb Accent, 2024. 290 p.